

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในประวัติปรัชญาตะวันตกญาณวิทยาเริ่มต้นจากความสงสัยในความสามารถในการเข้าถึงความรู้เกี่ยวกับโลกภายนอก (knowledge of the external world) ของมนุษย์ว่าเป็นไปได้หรือไม่อย่างไร ความสงสัยเช่นนี้เท่าที่มีหลักฐานยืนยันได้ปรากฏเป็นครั้งแรกในยุคของโสฟิสต์ (Sophist) เรียกผู้ที่มีท่าทีสงสัยเช่นนี้ว่าพวกวิมตินิยม (skepticism) นักญาณวิทยาได้ถกเถียงกันมาเป็นเวลานานนับพันๆ ปีเพื่อตอบข้อสงสัยดังกล่าวนี้ จนกระทั่งในยุคปัจจุบันมีนักปรัชญาบางคน เช่น นอร์วูด รัสเซลล์ แฮนสัน (Norwood Russell Hanson) ได้เสนอว่าด้วยธรรมชาติของมนุษย์นั้น มนุษย์ไม่ได้รับรู้โลกภายนอกโดยตรงไปตรงมา เมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้นตรงหน้าเรา เราไม่ได้รับรู้ด้วยผัสสะเท่านั้น เรายังรับรู้หรือทำความเข้าใจโลกภายนอกผ่านกรอบความเข้าใจหรือทฤษฎีบางอย่างซึ่งเป็นเรื่องของประสบการณ์ที่เราเคยมีมาแล้วอย่างไม่รู้ตัว จนเราไม่สามารถขจัดสิ่งเหล่านี้ออกไปเพื่อรับรู้สิ่งที่อยู่ต่อหน้าเราหรือโลกภายนอกอย่างที่ยืนยันได้ ในทางญาณวิทยาเรียกลักษณะอย่างนี้ว่า " การพ่วงมากับทฤษฎีของการสังเกต " (theory-ladenness of observation) และด้วยลักษณะเช่นนี้ทำให้ความสามารถในการเข้าถึงความรู้เกี่ยวกับโลกภายนอกของมนุษย์มีข้อจำกัด ดังนั้นมนุษย์จึงไม่สามารถเข้าถึงความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับโลกภายนอกได้

ในการวิจัยนี้จะพิจารณาปัญหาดังกล่าวจากมุมมองของพุทธปรัชญาเถรวาท เพื่อดูว่าพุทธปรัชญาเถรวาทจะมีคำตอบหรือคำอธิบายอย่างไรในประเด็นปัญหานี้ กล่าวคือในทัศนะของพุทธปรัชญาเถรวาทนั้นมนุษย์สามารถเข้าถึงความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับโลกภายนอกได้หรือไม่ และถ้ามนุษย์สามารถเข้าถึงความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับโลกภายนอกได้ พุทธปรัชญาจะมีข้อเสนออย่างไร

1.2 แนวเหตุผล ทฤษฎีสำคัญหรือสมมติฐาน

การวิจัยนี้มีสมมติฐานอยู่ในเบื้องต้นนั้น พุทธปรัชญาเถรวาทมีความคิดเห็นสอดคล้องกับแฮนสันในเรื่องการพ่วงมากับทฤษฎีของการสังเกต ซึ่งเป็นลักษณะตามธรรมชาติในตัวมนุษย์ที่ทำให้ความสามารถในการเข้าถึงความรู้เกี่ยวกับโลกภายนอกของมนุษย์เองมีข้อจำกัด แต่อย่างไร

ก็ตามพุทธปรัชญาเถรวาทก็ยังคงยืนยันว่ามนุษย์นั้นสามารถฝึกฝนตนเองตามกระบวนการบางอย่างเพื่อให้เข้าถึงหรือมีความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับโลกภายนอกได้

1.3 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษา

1. ความสามารถของมนุษย์ในการเข้าถึงความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับโลกภายนอกในทัศนะของพุทธปรัชญาเถรวาท
2. ข้อเสนอของพุทธปรัชญาเถรวาท ถ้ามนุษย์สามารถเข้าถึงความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับโลกภายนอกได้

1.4 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการวิจัยเอกสาร(documentary research) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 แหล่ง คือ

1. เอกสารปฐมภูมิ (primary source) ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

2. เอกสารทุติยภูมิ (secondary source) ได้แก่ วรรณคดี ตำรา บทความ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ของท่านผู้รู้หรือนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาและปรัชญาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

มีขั้นตอนการทำวิจัยดังต่อไปนี้

บทที่ 2 จะได้ศึกษาปัญหาเรื่องความรู้เกี่ยวกับโลกภายนอกในญาณวิทยาตะวันตกและข้อเสนอของแฮนสันเรื่องการพ่วงมากับทฤษฎีของการสังเกต เพื่อให้เห็นลักษณะของปัญหาและแนวคิดของนักญาณวิทยาตะวันตกที่มีต่อปัญหาดังกล่าวนี้

บทที่ 3 เนื่องจากผู้วิจัยมีสมมติฐานอยู่ในเบื้องต้นนั้นพุทธปรัชญาเถรวาทมีความคิดเห็นสอดคล้องกับแฮนสันในเรื่องการพ่วงมากับทฤษฎีของการสังเกต ดังนั้นในบทนี้จึงจะเป็น

การพยายามสนับสนุนสมมติฐานดังกล่าว โดยการศึกษาวิเคราะห์คำสอนของพุทธปรัชญาในเรื่องกระบวนการรับรู้โลกของมนุษย์ และต่อจากนั้นจะแสดงให้เห็นว่าด้วยธรรมชาติของมนุษย์ เช่นนี้ พุทธปรัชญาจึงเชื่อว่าความสามารถในการเข้าถึงความรู้ของมนุษย์มีข้อจำกัด

บทที่ 4 ในบทนี้จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1. เป็นการแสดงให้เห็นว่าถึงแม้พุทธปรัชญาเถรวาทจะมีความเห็นเช่นเดียวกับแฮนสันดังที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 แต่อย่างไรก็ตามด้วยความสำคัญของการรู้ความจริงเกี่ยวกับโลกภายนอกในระบบความคิดของพุทธปรัชญา พุทธปรัชญาจึงจำเป็นที่จะต้องยืนยันว่ามนุษย์นั้นสามารถฝึกฝนเพื่อพัฒนาตนเองให้เข้าถึงหรือมีความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับโลกภายนอกได้ ส่วนที่ 2. จะได้ศึกษาว่าพุทธปรัชญาเถรวาทจะมีข้อเสนอหรือมีวิธีการอย่างไรในเมื่อพุทธปรัชญาเถรวาทยืนยันว่ามนุษย์สามารถเข้าถึงความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับโลกภายนอกได้ และส่วนที่ 3. จะเป็นการวิเคราะห์ความหมายของ "การรู้ความจริงเกี่ยวกับโลกภายนอก" ในคำอธิบายของพุทธปรัชญา ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะเสนอแนวทางการตีความที่ผู้วิจัยคิดว่ามีความสอดคล้องและสามารถนำไปอธิบายเหตุการณ์บางเหตุการณ์ที่มีบันทึกไว้ในพระไตรปิฎกได้อย่างเหมาะสมที่สุด โดยจะพิจารณาลงไปในรายละเอียดของการทำงานขั้นสัญญาซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากในกระบวนการรับรู้โลกของมนุษย์ตามคำอธิบายของพุทธปรัชญา

บทที่ 5 เป็นการสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจพุทธปรัชญาเถรวาทในเรื่องการเข้าถึงความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับโลกภายนอกของมนุษย์
2. ขยายข้อถกเถียงเรื่องความรู้เกี่ยวกับโลกภายนอกและพุทธปรัชญา